

СУЧАСНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ

УДК 373.31

DOI: 10.37026/2520-6427-2021-106-2-48-54

Наталія ОСТАПЧУК,

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри
інформаційно-комунікаційних технологій
та методики викладання інформатики
Рівненського державного
гуманітарного університету,
м. Рівне, Україна
ORCID: 0000-0001-8827-8741
e-mail: ostanatata@gmail.com

Лілія МЕЛЬНИЧУК,

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри педагогіки
Міжнародного економіко-гуманітарного
університету імені академіка Степана Дем'янчука,
м. Рівне, Україна
ORCID: 0000-0001-8307-7932
e-mail: lilya1154@ukr.net

СТРУКТУРА СУЧАСНОГО КОМПЕТЕНТІСНОГО УРОКУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ» ІНФОРМАТИЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

Анотація. У статті проаналізовано основні чинні нормативні документи України в галузі початкової освіти, що стосуються навчання предмета «Я досліджую світ», у контексті реалізації інформатичної освітньої галузі в межах означеного інтегрованого курсу. Опрацьовано дослідження сучасних науковців, досвідчених педагогів та фахівців сфери модернізації освіти з упровадження компетентнісного та діяльнісного підходів до навчання. Розглянуто моделі організації процесу навчання учнів інтегрованого курсу «Я досліджую світ» за типовою освітньою програмою, розробленою під керівництвом О. Я. Савченко, та особливості організації освітнього процесу на уроках інформатики в початковій школі. На основі здійсненого

аналізу та власного педагогічного досвіду виокремлено структурні компоненти уроку інформатики у початкових класах, упроваджено у нього здоров'язбережувальні технології. Розроблено та подано графічно, у вигляді карти знань, модель загальної структури сучасного уроку «Я досліджую світ» інформатичної освітньої галузі. Описано змістове наповнення основних етапів уроку, вимоги до проведення організаційних та здоров'язбережувальних фрагментів. Розраховано орієнтовний час, необхідний для реалізації кожного компонента уроку інформатики.

Ключові слова: інтегрований курс «Я досліджую світ», інформатична освітня галузь, навчання інформатики, структура уроку інформатики.

Nataliia OSTAPCHUK,

Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor,
Informatics and Communication
Technologies Department,
Rivne State University of the Humanities,
Rivne, Ukraine
ORCID: 0000-0001-8827-8741
e-mail: ostanatata@gmail.com

Liliya MELNYCHUK,

Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor,
«Academician Stepan Demianchuk
International University
of Economics and Humanities»,
Rivne, Ukraine
ORCID: 0000-0001-8307-7932
e-mail: lilya1154@ukr.net

STRUCTURE OF MODERN COMPETENCE LESSON «I EXPLORE WORLD» INFORMATIVE EDUCATIONAL BRANCH

Abstract. *The article analyzes the main current documents of Ukraine in the field of primary education. These documents relate to the teaching of the subject «I explore the world», and the implementation of computer science education within this integrated course. The article shows us the research of modern scientists, experienced teachers and specialists in the field of modernization of education, scientists who study the implementation of competency and activity approaches to learning. It considers models of the training process organization at the integrated course «I explore the world» according to the typical educational program O. Y. Savchenko. The article describes features of the educational process organization at the computer science lessons in elementary school.*

This model of teaching proposes to distribute teaching hours to different teachers within one integrated course. In the article, the author identifies the structural components of the computer science lesson in primary school, describes the introduction of health technologies in it on the basis of analysis and own pedagogical experience. The author has developed and presented graphically the model of the general structure of the modern lesson «I explore the world» in the field of information education. Author concluded that the lesson consisted of four main stages and three additional elements. The main phases are aimed at forming children's educational interest, doing active research work, training practical skills and consolidating learning outcomes. Some additional elements have been introduced to the lesson.

They are aimed at forming key competencies, creating a healthy atmosphere and avoiding overloading students. The article describes the content of the main phases of the lesson, and the requirements for organizational and health fragments. The approximate time of each component of the computer science lesson is calculated.

Key words: *integrated course «I explore the World», computer science education, Elementary School, computer science lesson structure.*

Постановка проблеми. Однією з особливостей Нової української школи є впровадження в навчальний процес початкової школи інтегрованого курсу «Я досліджую світ», що поєднує в собі зміст кількох освітніх галузей: природничу, технологічну, інформатичну, громадянську, історичну, соціальну та здоров'язбережувальну.

Реалізація Концепції Нової української школи та Державного стандарту початкової освіти має базуватися на компетентнісному, діяльнісному й особистісно орієнтованому підходах до навчання. Домінування діяльнісного підходу дозволяє сформувати в учнів досвід навчальної діяльності як основи компетентності. Державний стандарт створює можливості для педагогічної творчості та впровадження різноманітних сучасних технологій навчання (Гільберг, Тарнавська, Павич, 2019).

Із метою ефективного формування ключових та предметних компетентностей педагог повинен

ретельно добирати сучасні засоби, методи і прийоми у структурі цілісної дидактичної системи (Андрусенко, 2019). Кожен інтегрований урок-відкриття є частиною цілісного дослідження певної галузі, його планування має важливе значення для засвоєння змісту навчального матеріалу та розвитку особистості дитини. Оскільки Концепція Нової української школи вносить суттєві зміни до стандарту та програм початкової освіти, виникає необхідність у коригуванні типології та структури уроку, що лишається основною формою організації навчальної діяльності в школі.

Аналіз наукових досліджень і публікацій. Аналізуючи основні чинні нормативні документи в галузі освіти, що стосуються навчання предмета «Я досліджую світ», звернемо увагу саме на реалізацію інформатичної освітньої галузі в межах означеного інтегрованого курсу.

Згідно з програмою початкової школи метою інтегрованого курсу є особистісний розвиток молодших школярів на основі формування цілісного образу світу у процесі засвоєння різних видів соціального досвіду, що охоплює систему інтегрованих знань про природу і суспільство, ціннісні орієнтації в різних сферах життєдіяльності та соціальної практики, способи дослідницької поведінки, які характеризують здатність учнів розв'язувати практичні задачі (Типова освітня програма для 1–2 класів НУШ, 2019).

Метою інформатичної освітньої галузі, що реалізується в інтегрованому курсі «Я досліджую світ», є формування у здобувача освіти інформаційно-комунікаційної та інших ключових компетентностей, здатності до розв'язання завдань із використанням цифрових пристроїв та інформаційно-комунікаційних технологій для розвитку критичного, аналітичного, синтетичного, логічного мислення, реалізації творчого потенціалу, формування активної, відповідальної, безпечної та етичної діяльності в інформаційному суспільстві (Типова освітня програма для 3–4 класів НУШ, 2020).

Завдання освітньої галузі спрямовані на: формування вмінь знаходити та опрацювати інформацію із використанням пошукових систем; створення інформаційних об'єктів та опрацювання їх у програмних середовищах; здійснення індивідуальної та колективної діяльності в інформаційному середовищі; критичне оцінювання інформації для розв'язання життєвих проблем; дотримання етичних, міжкультурних та правових норм інформаційної взаємодії; встановлення правил безпечної роботи з комп'ютерними пристроями.

Програма побудована лінійно-концентрично (із горизонтальним поглибленням). Реалізація мети і завдань інформатичної освітньої галузі здійснюється за такими змістовими лініями: «Інформація. Дії з інформацією», «Комп'ютерні пристрої для здійснення дій з інформацією», «Комп'ютерні програми. Меню та інструменти», «Об'єкт. Властивості об'єкта», «Створення інформаційних моделей. Змінення готових. Використання», «Алгоритми».

Змістове забезпечення інтегрованого курсу, що поєднує в собі освітні галузі «Дизайн та технології» й «Інформатику», представлено у підручниках «Я досліджую світ», що реалізують типову освітню програму, розроблену під керівництвом О. Я. Савченко. Вчитель може самостійно змінювати порядок вивчення тем курсу та самостійно визначати кількість годин на їх вивчення кожної теми курсу, повторення, узагальнення та систематизацію (Методичні рекомендації про викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти, 2020).

Важливо, щоб здобувачі освіти розуміли головні особливості безпечної роботи з інформаційними джерелами та використовували відповідні навички та знання при вивченні інших навчальних предметів. Слід звертати увагу на задоволення пізнавальних інтересів здобувачів освіти, підтримувати їхні творчі ініціативи та прагнення до освоєння нових інформаційно-комунікаційних технологій, що створюватиме відчуття доступності в постійному вдосконаленні своїх компетентностей.

Особливістю організації освітнього процесу в початковій школі, згідно з вимогами Санітарного регламенту, є те, що безперервна навчальна діяльність учнів (тривалість навчальних занять – уроку) не може перевищувати: у 1-му класі – 35 хв., 2–4-х класах – 40 хв. Щодо організації роботи з технічними засобами навчання, зважаючи на вимоги Санітарного регламенту, під час проведення навчального заняття потрібно чергувати види навчальної діяльності. Безперервна тривалість навчальної діяльності із ТЗН упродовж навчального заняття повинна становити: для учнів 1-х класів – не більше 10 хвилин; для учнів 2–4-х класів – не більше 15 хвилин. Зауважимо, що ці норми потрібно обов'язково враховувати при плануванні структури уроку інформатичної освітньої галузі. Впродовж навчального заняття після роботи з комп'ютерною технікою обов'язково повинні виконуватися комплекси вправ для профілактики зорової та статичної втоми (Санітарний регламент для закладів загальної середньої освіти, 2020).

Зважаючи на суттєві зміни, що вносить Концепція Нової української школи до стандарту та програм початкової освіти, актуальною є необхідність осучаснення структури і типології уроків. Зважаючи на аналіз праць науковців, можна зробити висновки, що сучасний урок суттєво відрізняється від своїх попередників. Його основою є підхід до навчання, зорієнтований на розвиток особистості кожного учня, на урок, що ґрунтується на самостійній діяльності учнів, їхній самоорганізації, колективній навчальній діяльності (Гільберг, Тарнавська, Павич, 2019).

Сучасний урок за своєю структурою подібний до тренінгу і складається з трьох основних частин: вступної, основної та заключної. Учні значно швидше навчаються під час тренінгу, коли намагаються виконати завдання самостійно. Найкращий тренінг – це кілька практичних завдань із короткими дискусіями та руханками у проміжку між ними (Воронцова та ін., 2019).

На уроках «Я досліджую світ», що базуються на запитах, учні проходять 7 етапів дослідження: зацікавлення; запитання; знаходження можливих відповідей; постановка нових запитань; знаходження нової інформації; розробка; дискутування та презентація

(Большакова, 2018). Важливим для оптимальної організації уроку є: включення елементів здоров'язбережувального супроводу; врахування особливостей працездатності молодших школярів на різних етапах уроку; санітарно-гігієнічні вимоги до його проведення; створення безпечних та комфортних умов перебування (Шаран, Чопик, 2019).

Проведений аналіз наукових досліджень щодо типології та структури сучасного інтегрованого уроку «Я досліджую світ» вказує на достатнє вивчення проблеми для таких освітніх галузей, як природнича, громадянська та історична, соціальна та здоров'язбережувальна. Водночас структурі сучасних уроків «Я досліджую світ» інформатичної освітньої галузі приділено недостатньо уваги.

Метою статті є розробка моделі загальної структури сучасного уроку «Я досліджую світ» інформатичної освітньої галузі, зважаючи на дослідження основних чинних нормативних документів у галузі освіти та доробки сучасних науковців і досвідчених педагогів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Основною формою організації навчальної діяльності в школі залишається урок. Як організаційна форма він обмежений у часі, у зв'язку з чим учителю впродовж відповідного часового проміжку необхідно досягнути поставленої мети. Саме тому педагог не повинен хаотично застосовувати всі відомі сучасні технології навчання, сподіваючись на досягнення результату, його діяльність має бути структурованою та спланованою. Водночас побудова уроку із позицій системно-діяльнісного підходу передбачає динамічність, гнучкість структури, можливість швидкого реагування в різних навчальних ситуаціях (Бібік та ін., 2017).

Будь-який компетентнісний урок є структурним елементом системи уроків як певної функціональної цілісності. Він повноцінно виконує свою функцію у безпосередній взаємодії з іншими і ця взаємодія передбачає досягнення запланованих результатів. Ознаками компетентнісної системи уроків, що знаходяться у взаємозв'язку, є: чітка мета, цілісність, структурність, технологічність, результативність. Важливим є визначення мети для всієї системи уроків, на рівні розділу теми і окремого уроку (Бібік та ін., 2017).

Провідні дослідники в структурі компетентнісного уроку «Я досліджую світ» виокремлюють три основні частини: вступну (попередній етап – цілепокладання, планування діяльності), основну (основний етап – технологічний) і заключну (заключний етап – контрольно-оцінювальний). Усі етапи уроку мають свої чіткі характеристики і спрямовані на досягнення спільного результату. На кожному етапі уроку слід здійснювати послідовне мотивування учнів із метою підтримки інтересу до навчання на високому рівні. Планування етапів уроку, його структури є творчою роботою кожного вчителя.

Навчання в межах інформатичної освітньої галузі в початковій школі може здійснюватися кількома шляхами. Вчені О. Барна, І. Грущинська, Н. Морзе, З. Хитра (2019) виокремлюють три моделі організації процесу навчання учнів інтегрованого курсу «Я досліджую світ» за типовою освітньою програмою, розробленою під керівництвом О. Я. Савченко.

За першою моделлю організації навчання курсу «Я досліджую світ» навчання всіх інтегрованих у предметі

освітніх галузей здійснює один учитель початкової школи (Барна та ін., 2019). Інтеграція природничої, технологічної, інформатичної, громадянської та історичної, соціальної та здоров'язбережувальної освітніх галузей вимагає поєднання в одного вчителя знань, умінь і навичок із кожного предмета, що інтегрується. Педагоги, які працюють у початковій школі, не завжди володіють ґрунтовними знаннями з усіх п'яти інтегрованих навчальних предметів одночасно, адже дизайн, технології та інформатика потребують унікальної специфіки викладання. Зазвичай під час підготовки майбутніх педагогів у закладах вищої освіти інформатика та технології виносяться у додаткову спеціалізацію галузей знань 01 «освіта / педагогіка» та спеціальності 013 «Початкова освіта».

За другою моделлю організації навчання курс «Я досліджую світ» з інтеграцією природничої, технологічної, громадянської та історичної, соціальної та здоров'язбережувальної освітніх галузей викладає один учитель початкової школи, а інформатику інший – фахівець з інформатики. Процес навчання здійснюють два вчителі (Барна та ін., 2019).

За третьою моделлю організації навчання курс «Я досліджую світ» з інтеграцією природничої, громадянської та історичної, соціальної та здоров'язбережувальної освітніх галузей викладає вчитель початкової школи, а інформатику й технології – інші вчителі, фахівці із цих предметів. Тобто до процесу викладання курсу залучені три вчителі (Барна та ін., 2019).

Зважаючи на специфіку проведення уроку інформатики, необхідність у вчителя спеціальних знань із предметної галузі, вмінь використовувати спеціалізоване комп'ютерне обладнання та програмне забезпечення, навичок із дотриманням вимог Санітарного стандарту та інформаційної безпеки, навчання інформатичної освітньої галузі в початковій школі зазвичай здійснює окремий учитель – фахівець з інформатики.

Основним типом компетентнісного уроку інформатичної освітньої галузі в початковій школі лишається комбінований урок. Це зумовлено використанням діяльнісного підходу до навчання і систематичним застосуванням комп'ютерної техніки в навчанні. Зважаючи на чітко регламентований час індивідуальної роботи учнів за комп'ютером, основний блок уроку інформатики доцільно розбивати на два блоки: дослідження матеріалу нової теми з використанням групових форм роботи з учнями та відпрацювання практичних умінь кожного учня з використанням комп'ютера.

Для проведення уроку інформатики клас поділяється на дві підгрупи і на уроці одночасно присутня половина учнів класу. Кількість учнів у групі може бути від 8 чоловік і більше, але водночас, згідно з вимогами Санітарного регламенту, не дозволяється робота за одним комп'ютером двох і більше учнів. Учитель повинен продумати, як організувати практичну навчальну діяльність у тому випадку, коли кількість комп'ютерів є меншою, ніж кількість дітей у підгрупі.

Структуру комбінованого компетентнісного уроку «Я досліджую світ» інформатичної освітньої галузі за умови, що кількість комп'ютерів є достатньою та з урахуванням усіх нормативних вимог, представлено на *рисунку*.

Комбінований компетентнісний урок «Я досліджую світ» інформатичної освітньої галузі складається із чотирьох етапів. Виокремлення чотирьох етапів уроку, на відміну від класичних трьох, пов'язане зі специфікою навчання інформатики, адже згідно з вимогами Санітарного регламенту, час роботи за комп'ютером учнів початкових класів є обмеженим. Тому основний час опрацювання матеріалу теми поділяється на дві частини, на одній з яких учні працюють за робочими місцями, на іншій – за комп'ютерами.

Основними змістовими етапами комбінованого компетентнісного уроку «Я досліджую світ» інформатичної освітньої галузі є: мотиваційна частина; дослідження матеріалу нової теми; відпрацювання практичних умінь з ІКТ; підсумки уроку.

До уроків інформатики необхідно включати організацію та комплекси вправ для профілактики зорової та статичної втоми, що є обов'язковими компонентами уроку, але не входять до його структури.

У початковій школі урок інформатики починається з організації навчання. Це також пов'язано зі специфікою викладання предмета, адже урок відбувається в спеціально обладнаному кабінеті, куди учні заходять із дозволу вчителя і у його присутності. Така вимога пов'язана з необхідністю дотримання правил безпечного поводження з комп'ютерною технікою. До звичних учителю моментів (перевірки присутності; підготовки учнівських зошитів та підручників до роботи; розподілу навчальних матеріалів та обладнання, необхідних для дослідження нової теми уроку) додається специфічний для предмета елемент – повторення разом з учнями правил безпеки під час роботи з комп'ютером. Організація зазвичай займає 10% (4 хв.) загального часу уроку.

Мотиваційна частина є першим етапом компетентнісного уроку і поєднує в собі забезпечення емоційної готовності дитини, мотивацію, актуалізацію, формулювання теми разом з учнями, конкретизацію завдань. Зазвичай за робочим столом кабінету інформатики у груповій формі відбувається «круглий стіл». Мотиваційний етап займає 15% (6 хв.) загального часу уроку.

Етап дослідження матеріалу теми включає: постановку запитань із тематичної галузі та знаходження відповідей на них; практичні дослідження із використанням сучасних навчальних матеріалів; інтерактивне обговорення процесу; уточнення основних понять теми, що розглядалися впродовж дослідження; моделювання та виокремлення етапів розробки електронного продукту для наступного етапу. Дослідження матеріалу теми відбувається у груповій формі «круглий стіл» за робочим столом кабінету інформатики. Тривалість етапу – 25% (10 хв.) загального часу уроку.

Фізкультхвилинка (руханка) є обов'язковим елементом уроку інформатики, але не входить до його дидактичної структури. Це водночас і використання здоров'язбережувальних технологій у процесі навчання, і слідування вимогам Санітарного регламенту. Впровадження руханок у навчальний процес покликане забезпечити зняття м'язового напруження та відчуття втоми дитини, поліпшення функціонування мозку, повернення працездатності. На уроці інформатики руханка проводиться всередині уроку, після блоку активного

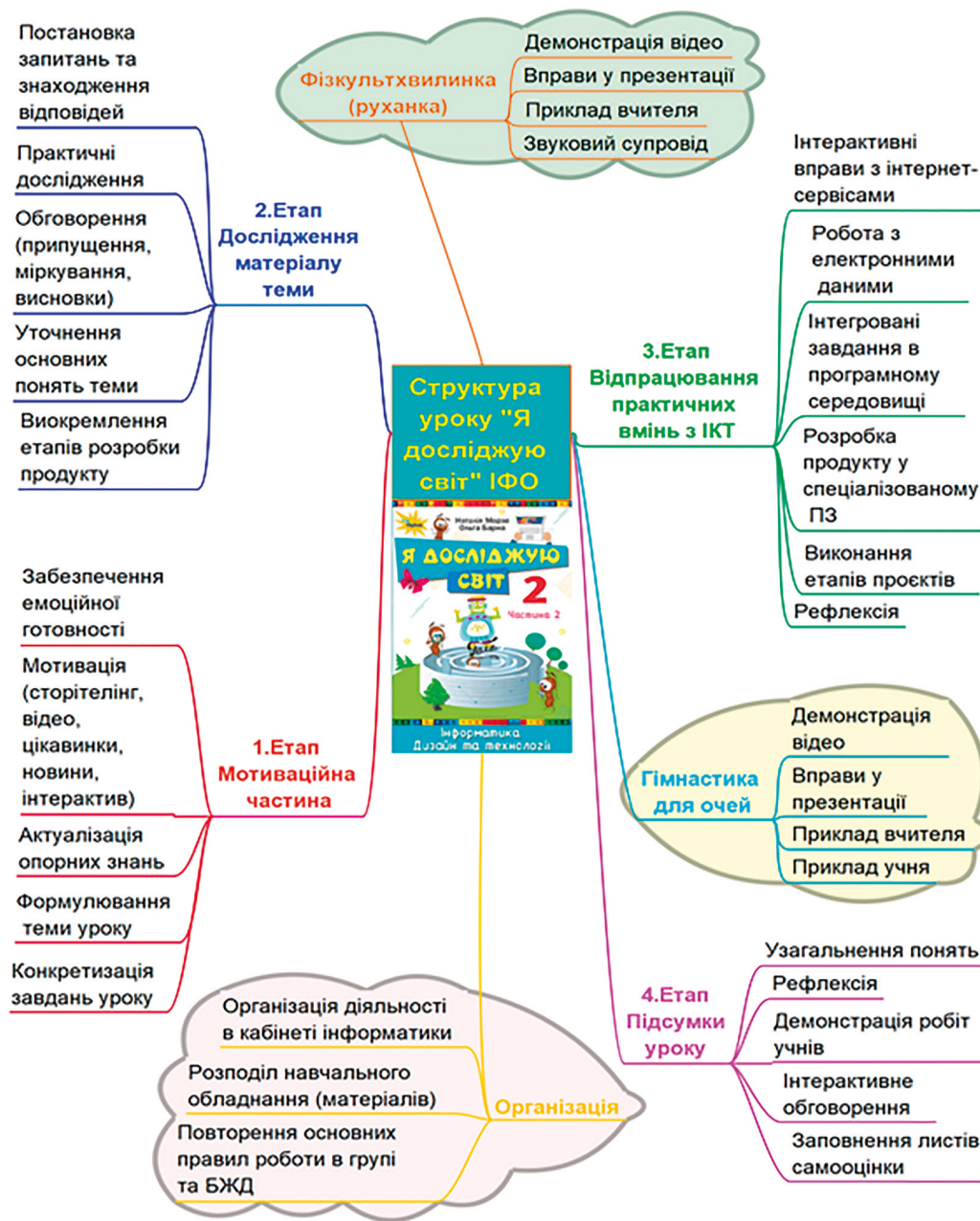

Рис. Структура комбінованого компетентнісного уроку «Я досліджую світ» інформатичної освітньої галузі

інформаційного дослідження, та готує учнів до наступного етапу відпрацювання практичних умінь з ІКТ. Під час фізкультхвилинки можна використовувати музичний або відеосупровід, робити вправи разом, показувати приклад. Цікавими і корисними для дітей є вправи на гармонізацію роботи півкуль головного мозку: самомасаж голови, вух, пальчиків, вправа «вухо – ніс» та ін. (Шаран, Чопик, 2019). Фізкультхвилинка займає 10% (4 хв.) загального часу уроку.

Етап відпрацювання практичних умінь з ІКТ є практичною частиною уроку інформатики. Учні під керівництвом учителя переходять до індивідуальних, обладнаних комп'ютерною технікою робочих місць. Кожен учень самостійно виконує практичне завдання

за обговоренням на попередньому етапі уроку планом. Учитель може демонструвати покрокову схему (алгоритм) виконання завдання на інтерактивній дошці та допомагати учням індивідуально, у випадку виникнення у них запитань чи ускладнень. Етап відпрацювання практичних умінь з ІКТ складає 25% (10 хв.) загального часу уроку.

Оскільки для молодших школярів характерною є швидка втомлюваність, зміна видів діяльності сприяє збереженню пізнавального інтересу та дозволяє уникнути їхнього перевантаження. Після роботи за комп'ютером учитель разом з учнями виконує гімнастику для очей, що дозволяє урізноманітнити навчальний процес та вчить піклуватися про власне здоров'я.

Проводити гімнастику можна під музичний чи відеосупровід, показуючи власний приклад або демонструючи зображення вправ на інтерактивній дошці. Гімнастика для очей складає 5% (2 хв.) загального часу уроку.

Завершальним етапом уроку є підбиття підсумків. Відбувається демонстрація виконаних практичних робіт, інтерактивне обговорення проведеного дослідження, узагальнення понять, рефлексія, самооцінювання, нагородження у вигляді стікерів за гарно виконану роботу. Підсумковий етап уроку складає 10% (4 хв.) загального часу.

Висновки. Отже, складання сценарію та проведення уроку є творчістю педагога, у якій відображено його досвід, бачення послідовності вивчення матеріалу, врахування інтересів та особливостей конкретного класу, вміння використовувати сучасні технології навчання. Аналізована нами структура компетентнісного комбінованого уроку інформатики, як і розподілений за етапами час, є орієнтовною, тобто такою, що враховує і структурує всі необхідні для його проведення компоненти і може бути видозміненою в залежності від цілей конкретного уроку.

Перспективи подальших досліджень убачаємо в проведенні ґрунтовного аналізу сучасних педагогічних технологій, що використовуються для проведення кожного етапу уроку «Я досліджую світ» інформатичної освітньої галузі згідно з розробленою загальною структурою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Гільберг, Т., Гарнавська, С., Павич, Н. (2019). Методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 1–2 класах ЗЗСО на засадах компетентнісного підходу. Київ: Генеза.

Андрусенко, І. (2019). Інтегрований курс «Я досліджую світ» як інноваційна освітня технологія у початковій школі. *Початкова освіта: історія, проблеми, перспективи*: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції НДУ ім. М. Гоголя. С. 13–14.

Типова освітня програма для 1–2 класів НУШ, розроблена під керівництвом О. Я. Савченко. 2019. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2019/11/1-2-dodatki.pdf> (дата звернення: 12.01.2020).

Типова освітня програма для 3–4 класів НУШ, розроблена під керівництвом О. Я. Савченко. (2020). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2020/11/20/Savchenko.pdf> (дата звернення: 12.01.2020).

Методичні рекомендації про викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2020/2021 навчальному році. 2020. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/5f4/cae/d10/5f4cae10f675968632995.pdf> (дата звернення: 12.01.2020).

Про затвердження Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти: наказ від 10 листопада 2020 р. № 1111/35394. URL: https://www.reestrnpa.gov.ua/REESTR/RNAweb.nsf/wpage/doc_card?OpenDocument&ID=04EF99B4EA248F50C22586250039C4DC (дата звернення: 12.01.2020).

Воронцова, Т., Пономаренко, В., Хомич, О. та ін. (2019). Нова українська школа: методика навчання

інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 1–2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу. Київ: Алатон.

Большакова, І. (2018). Інтегрований курс «Я досліджую світ». Навчання на основі запитів. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=4S-VXV7Lw6M> (дата звернення: 12.01.2020).

Шаран, О., Чопик, С. (2019). Здоров'язбережувальні технології на уроках математики та інформатики у початковій школі. *Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи*. С. 124–126.

Бібік, Н., Савченко, О., Мартиненко, В., Цимбалару, А. (2017). Організаційні форми навчання у початковій школі. Київ: Педагогічна думка.

Барна, О., Грущинська, І., Морзе, Н., Хитра, З. (2019). Я досліджую світ: складові успіху: методичний посібник до інтегрованого курсу. Київ: Опіон.

REFERENCES

Hilberh, T., Tarnavska, S., Pavych, N. (2019). *Metodyka navchannia intehrovanooho kursu «Ja doslidzhuiv svit» u 1–2 klasakh ZZSO na zasadakh kompetentnisnoho pidkholdu* [Methods of teaching anintegrated course «I explore the world» inschoolgrades 1-2 onthebasisofacompetencyapproach]. Kyiv:Heneza. [in Ukrainian].

Andrusenko, I. (2019). *Intehrovanyi kurs «Ja doslidzhuiv svit» yak innovatsiina osvittia tekhnolohiia u pochatkovii shkoli* [Integrated course «I explore the world» as aninnovative educational technology in primary school]. *Pochatkovaosvita: istoriia, problem, perspektivy: materialy IIV seukrains koinaukovo-praktychnoi internet-konferentsii NDU im. M. Hoholia*. S. 13–14. [in Ukrainian].

Typova osvittia prohrama dlia 1–2 klasiv NUSH, rozroblena pid kerivnytstvom O. Ya. Savchenko [A typical educational program for 1–2 grades of NUS was, developed under the guidance of O. Y. Savchenko]. (2019). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2019/11/1-2-dodatki.pdf> (data zvernennia: 12.01.2020). [in Ukrainian].

Typova osvittia prohrama dlia 3–4 klasiv NUSH rozroblena pid kerivnytstvom Savchenko O. Ya. [A typical educational program for 3–4 grades of NUS was, developed under the guidance of O. Ya.Savchenko]. (2020). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2020/11/20/Savchenko.pdf> (datazvernennia: 12.01.2020). [in Ukrainian].

Metodychni rekomendatsii pro vykladannia navchalnykh predmetiv u zakladakh zahalnoiserednoi osvityu 2020/2021 navchalnomu rotsi. (2020). [Methodical recommendations on teaching subjects in general secondary education institutions in the 2020/2021 academic year 2020]. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/5f4/cae/d10/5f4cae10f675968632995.pdf> (data zvernennia: 12.01.2020). [in Ukrainian].

Pro zatverdzhennia Sanitarnoho rehlamentu dlia zakladiv zahalnoi serednoi osvity [Order «On approval of the Sanitary Regulations for general secondary education institutions»]: nakaz vid 10 lystopada 2020 r. № 1111/35394. URL: https://www.reestrnpa.gov.ua/REESTR/RNAweb.nsf/wpage/doc_card?OpenDocument&ID=04EF99B4EA248F50C22586250039C4DC (data zvernennia: 12.01.2020). [in Ukrainian].

Vorontsova, T., Ponomarenko, V., Khomych, O., Harbuziuk, I., Andruk, A. (2019). Nova ukrainska shkola: metodyka navchannia intehrovanooho kursu «Ia doslidzhuui svit» u 1–2 klasakh zakladiv zahalnoi serednoi osvity na zasadakh kompetentnisnoho pidkhodu [New Ukrainian School: methods of teaching the integrated course «I explore the world» in 1–2 grades of general secondary education on the basis of the competence approach]. Kyiv: Alaton. [in Ukrainian].

Bolshakova, I. (2018). Intehrovanyi kurs «Ia doslidzhuui svit». Navchannia na osnovi zapytiv [Integrated course «I Explore the World». Learning based on queries]. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=4S-VXV7Lw-6M>(data zvernennia: 12.01.2020). [in Ukrainian].

Sharan, O., Chopyk, S. (2019). Zdoroviazberezhvalni tekhnolohii naurokakhmatematyky ta informatyky u pochatkovii shkoli [Health Technologies in Elementary School Math and Computer Science Lessons]. *Rozvytok suchasnoi osvity i nauky: rezultaty, problemy, perspektyvy*. S. 124–126. [in Ukrainian].

Bibik, N., Savchenko, O., Martynenko, V., Tsymbaluru, A. (2017). Orhanizatsi iniformnavchannia u pochatkovii shkoli [Organizational forms of education in primary school]. Kyiv: Pedahohichna dumka. [in Ukrainian].

Barna, O., Hrushchynska, I., Morze N., Khytra, Z. (2019). Ya doslidzhuui svit: skladovi uspikhu [I explore the world: the components of success]: metodychnyi posibnyk do intehrovanooho kursu. Kyiv: Orion. [in Ukrainian].

Дата надходження до редакції: 16.01.2021 р.

УДК 378.147:37.018.43

DOI: 10.37026/2520-6427-2021-106-2-54-58

Iryna ZVARYCH,

Doctor of Sciences in Pedagogics, Professor,
Professor at the Department of
Foreign Philology and Translation,
Kyiv National University of Trade and Economics,
Kyiv, Ukraine
ORCID: 0000-0003-0715-9551
e-mail: Iryna.Zvarych7@gmail.com

THE DISTANCE STUDYING SYSTEM DISADVANTAGES AT HIGHER LEARNING INSTITUTIONS OF UKRAINE

Abstract. This article deals with the imperfection of the distance learning system at higher learning institutions; attention is focused on detailed coverage of each shortcoming and the positive advantages of distance education are revealed; the necessity for oral communication and accreditation of academic disciplines is emphasized; research methods, in particular inductive and deductive are covered, due to these methods the theoretical understanding of the distance learning system was carried out.

It has been highlighted the disadvantages and advantages of the distance learning system in higher education institutions, in particular, outlines the importance of «live» communication and accreditation of academic disciplines. The research methods are characterized. Inductive and deductive, due to which the theoretical comprehension of the distance learning system is carried out. It was used in order to cover the selected tasks, method of analysis of sources and materials. Among which monographic studies, publications and regulations.

It has been proved that the methodological basis of the study are the initial provisions of philosophy on dialectical relationships, the interdependence of phenomena

and processes of social and pedagogical activities, the role of the individual in the development of its material and spiritual foundations.

Distance learning impresses more people for education, including higher education, but there are a number of shortcomings that need to be addressed in order to address them and find a compromise for successful distance learning. It has been considered the following disadvantages of distance learning: restrictions on direct communication between students and teachers, lack of direct access of students to the teacher, constant self-motivation of students, isolation of distance learning, limitation of available special courses to specialize, the need for constant reliable access to new learning technologies and Internet, mandatory accreditation of distance learning educational programs, restrictions on employment, unforeseen additional costs for distance education, restrictions on improving the skills of oral communication of students.

Key words: distance education, distance system, higher learning institution, imperfection, shortcomings, system of education.